

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNIT

Mgr. Slávka Krajňáková

STAROVEKÝ RÍM

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Slávka Krajňáková
Kontakt na autora UZ:	ZŠ, Kúpeľná 2, 080 01 Prešov sl.krajnakova@gmail.com
Názov:	Staroveký Rím
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr. Eva Bilišňanská
ISBN 978-80-565-0906-7	

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

1. Staroveký Rím

**Milí žiaci, mnohí z vás už vedia všeličo možné z minulosti ľudstva i vlastného národa.
Podme si spolu zacestovať v čase a nahliadnime do starovekých dejín ľudstva.**

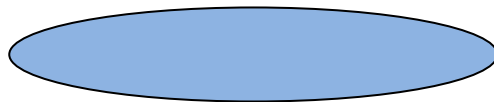
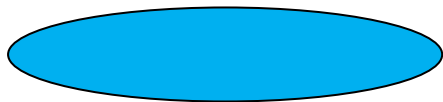
1 Staroveký Rím

Napiš príbeh o založení Ríma.

Na koľkých pahorkoch sa rozkladal staroveký Rím?.....

Koho pokladáme za zakladateľov Ríma?

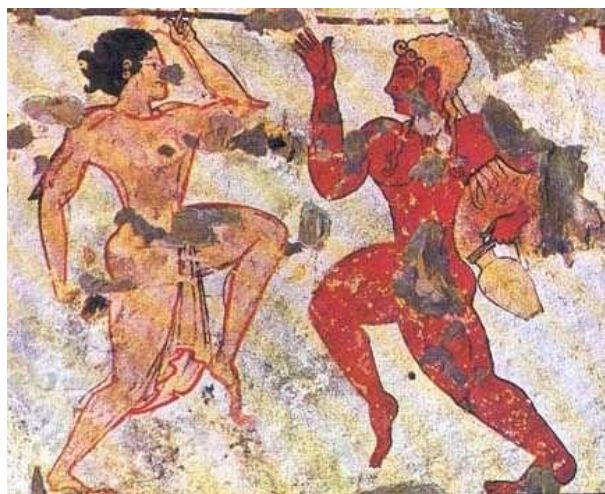
Doplň správne údaje o Etruskoch.

Etruskovia boli vynikajúci

.....

Ako prví v Taliansku poznali

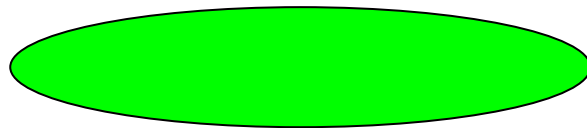
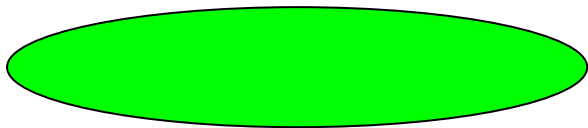
Žili na severe

Koľko kráľov vládlo v Ríme?

Ako sa volal posledný rímsky kráľ?

Ako sa delili obyvatelia rímskej republiky?

Koľko členov mal rímsky senát /zakrúžkuj správnu odpoveď/?

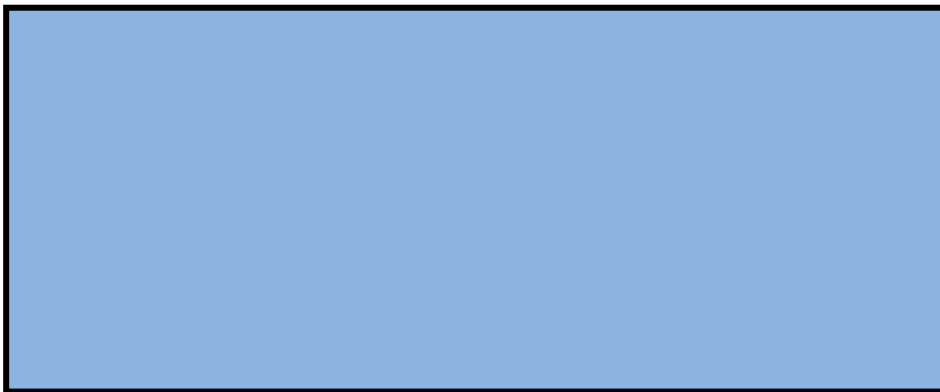
- a) 150
- b) 300
- c) 500

Rímske obyčajové právo sa volá /zakrúžkuj správnu odpoveď/.

- a) Rímske právo
- b) Zákony a tresty pre Rím
- c) Zákony 12 tabúl

Vysvetli „právo veta“.

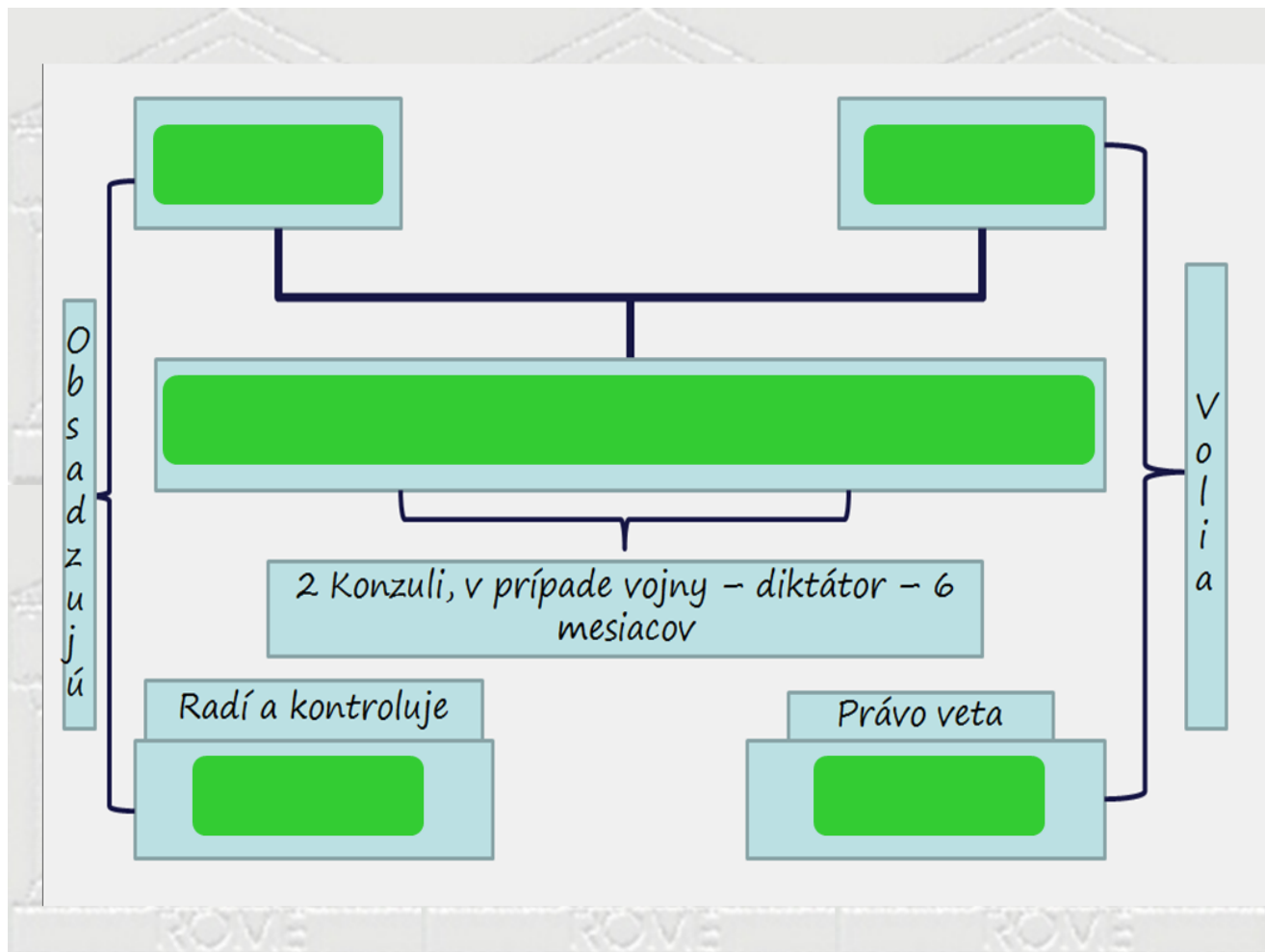
Podľa legendy mesto Rím založil jeden z bratov – dvojčiek /zakrúžkuj správnu odpoveď/:

- a) Romis
- b) Romulus
- c) Remus

a to bolo v roku:

- a) 753 pred Kristom
- b) 510 pred Kristom
- c) 265 pred Kristom

Správne doplň prázdne políčka v schéme.

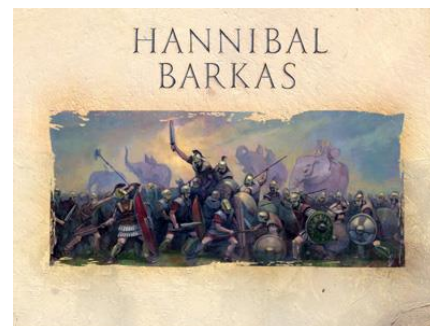
Pomôcky – patricijovia, plebejci, senát, ľudové zhromaždenie, tribúni ľudu

Kto viedol Kartágincov do vojny /zakrúžkuj správnu odpoveď/?

- a) Publius Cornelius Scipio
- b) Servius Tullius
- c) Romulus
- d) Hannibal

Kedy prebiehali púnske vojny /zakrúžkuj správnu odpoveď/?

- a) 146 – 264
- b) 264 – 146 p.n.l.
- c) 246 – 164 p.n.l.

Kto porazil Hannibala na africkom území /zakrúžkuj správnu odpoveď/?

- a) Publius Confucius
- b) Publius Cornelius Augustus
- c) Publius Cornelius Scipio

Aký je význam slova triumvirát?

Akú reformu zaviedli bratia Gracchovci?

Ktorí muži tvorili I. triumvirát?

V ktorých rokoch prebiehalo Sparatakovo povstanie?

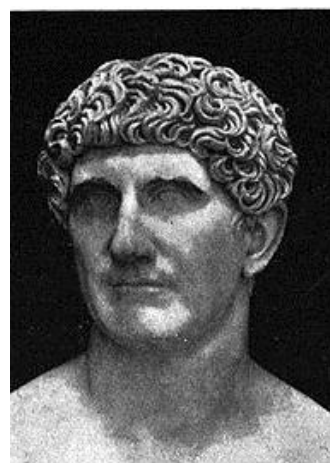
Kto viedol otrokov v Spartakovom povstaní?

Kto sa stal víťazom v II. triumviráte?

S akou ženou sa spojil Marcus Antonius proti Octaviovi?

Aký bol výsledok Spartakovho povstania?

Správne prirad' meno k podobizni.

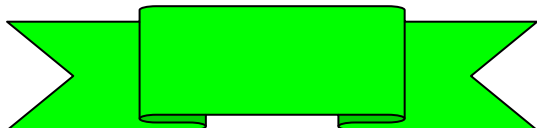
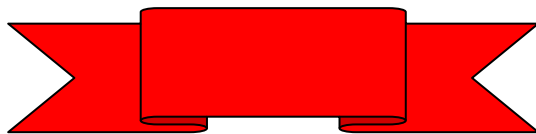
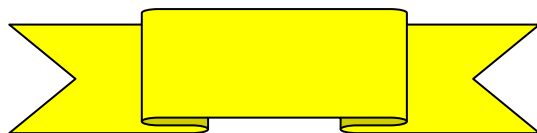

Starorímsky bojovník v aréne sa volá

Cesta z Capuy do Ríma sa volá

Caesar bol zavraždený v

Vymenuj piatich rímskych cisárov.

Čo znamená slovné spojenie „adoptívni cisári“?

.....

.....

Napiš mená dvoch adoptívnych cisárov.

.....

.....

Čo je to LIMES ROMANUS?

.....

.....

.....

Aké iné pomenovanie malo Limes Romanus?

.....

Bolo Limes Romanus aj na území Slovenska?

.....

.....

Kde sa nachádzalo?

.....

.....

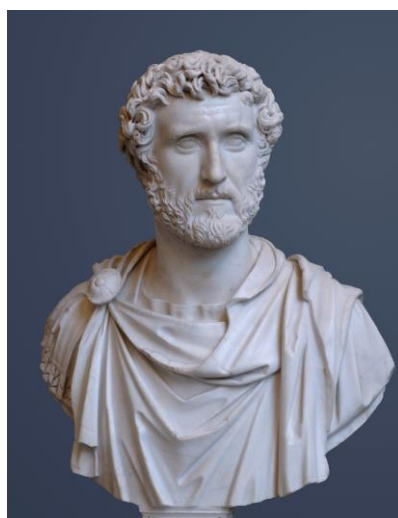
.....

Ktorý rímsky cisár bol aj na území Slovenska a v akej časti?

.....

.....

[illegible]

Zaujímavosti. Vedeli ste, že.....

CLOACA MAXIMA

- veľká stoka
- jeden z najstarších kanalizačných systémov na svete
- slúžil na vysušenie močiarov a odvod odpadu z mesta
- po veľkých záplavách ho nechal vybudovať vtedajší piaty kráľ Ríma Lucius Tarquinius Priscus, otec Tarquinia Suberba (posledný etruský kráľ)

FASCES

- symbol kráľovskej moci
- zväzok 12 prútov obopínajúcich sekeru (prúty = telesný trest, sekera = trest smrti)
- v 20.stor. symbol fašistickej moci v Taliansku

TÓGA

- oblečenie z dlhého kusu látky poprepletanej okolo tela
- nosili ho len králi a bohatí patricijovia

FORUM ROMANUM

- obdĺžnikové námestie v Ríme, ktoré je obklopené zvyškami významných budov z antiky
- politické centrum rímskej ríše

Na časovej priamke vyznač tieto udalosti.

Založenie Ríma, Spartakovo povstanie, Milánsky edikt, rozdelenie Rímskej ríše, púnske vojny.

Koloseum.

Kde sa nachádza Koloseum?

.....

Na aké účely slúžilo Koloseum?

.....

.....

.....

Rímski cisári podporovali obľúbené zábavy Rimanov. Vedeli, že ak ľudia majú „chlieb a hry“, nebudú sa búriť.

Ako Nero podpálil Rím. Prečítaj si ukážku a odpovedz na otázky.

V roku 64 zničil mesto Rím pustošivý požiar. Príčina dodnes nie je celkom jasná. Išlo o nešťastnú náhodu, alebo založili požiar úmyselne na príkaz cisára Nera? Oheň vzbĺkol v noci z 18. na 19. júla a zúril niekoľko dní a nocí. Zničil 40 000 nájomných domov, 132 prepychových mestských víl, časť cisárskeho paláca a veľa svätýň. Cisár Nero, ktorý sa v čase vypuknutia požiaru nezdržoval v Ríme, sa rýchlo vrátil do mesta a rozkázal postaviť núdzové ubytovne pre postihnutých, okrem toho dohliadal na rozdeľovanie potravín a predaj pšenice za nízke ceny. Obyvatelia Ríma boli touto katastrofou veľmi vystrašení a usporadúvali obrady pokánia, aby utišili hnev bohov. Pátranie po príčine požiaru od antických čias dodnes viedlo k mnohým špekuláciám. Jedna z prvých domnienok, že požiar vznikol náhodou, sa opierala o nevyhovujúce urbanistické pomery vo vtedajšom Ríme. Preľudnené mesto obklopené pahorkami, postavené celkom chaoticky, bolo v časoch rímskej republiky (asi 470- 27 pred Kristom) vystavené špekuláciám s pozemkami, ku ktorým sa pridružilo prehnane nájomné. Pozdĺž úzkych uličiek a ulíc sa tlačili viacposchodové domy, v ktorých sa varilo na jednoduchých, väčšinou otvorených ohniskách. Na kúrenie sa používali nádoby naplnené dreveným uhlím, čo ešte zvyšovalo riziko požiaru. Okná nemali sklenené tabule a zatvárali sa drevenými okenicami, veľa domov susedilo s chrámami, ktorých strechy spočívali na hrubých drevených trámoch. Preto sa niet čudovať, že v pravidelných intervaloch dochádzalo k požiarom. Podozrivým sa stal aj cisár Nero, ktorý mal odjakživa povesť tyrana a výstredného vládcu. Zoznam jeho zločinov je dlhý. Zavraždil napríklad svoju manželku a svoju vlastnú matku. Už v antických časoch skrslo podozrenie, že Rím podpálil sám Nero. Bol vášnivým nadšencom divadla, a preto sa rozšíril chýr, že si chcel vytvoriť príležitosť vo vhodnej chvíli predniesť báseň o požari Tróje. Okrem toho sa tvrdilo, že požiarom si vytvoril miesto pre stavbu svojho Zlatého domu. Cisár však akúkoľvek vinu odmietal a obvinil niekoho iného- kresťanov. Rím sa stal pre Nera dobrou príležitosťou na to, aby začal systematicky prenasledovať kresťanov. Pokúsil sa tak utíšiť hnev ľudu vyvolaný požiarom a obrátiť verejnú mienku na svoju stranu. Nasledovalo zatýkanie a veľa kresťanov čakala krutá smrť. Buď ich hodili ako potravu divým zverom v aréne, alebo ich ukrižovali, prípadne museli ako živé pochodne osvecovať v noci cisárske záhrady. Otázka viny sa zrejme nikdy úplne nevyjasní.

Aká bola príčina požiaru v Ríme za vlády Nera?

.....

Koho Nero obvinil zo založenia požiaru?

Ako Nero kresťanov potrestal?

.....
.....

Poznáte legendu o zázračnom daždi?

Bitka sa odohrala v horúcom auguste roku 1740. Germánski Kvádi boli vo veľkej prevahe. Rimanov prilákali na také územie, kde ich mohli obkľúčiť. Situáciu légii sťažovalo aj to, že táto oblasť prostred sparného leta bola úplne bez vody. Kvádi boli presvedčení o svojich prednostiach. Avšak počas bitky sa zrazu na oblohe vytvorili čierne mraky. Na légie začal padať dážď a medzi Kvádov udierali blesky. Vznikol požiar, horel tábor a na hlavy im padal ľadovec. Takto zvíťazilo teda vojsko Marca Aurélia. Veľkú časť vojska porazených Kvádov zajali. Legendu „o zázračnom daždi“ si prisvojilo tak rímske náboženstvo ako aj kresťanský mýtus.

Aký bol znak prvých kresťanov? Nakresli tento symbol.

Kresťanstvo bolo zrovnoprávnené s ostatnými náboženstvami tzv. Milánskym ediktom / zakrúžkuj správnu odpoveď/:

- a) 313 po Kristovi
- b) 330 po Kristovi
- c) 391 po Kristovi

Aký symbol používajú kresťania dnes? Nakresli tento symbol.

Kresťanstvo sa spája s osobou /doplň meno/.

.....

Poznáš rímskych cisárov?

Začal sa budovať Limes Romanus.	
Dal sa titulovať ako Pán a Boh a rozdelil ríšu medzi 4 panovníkov.	
Začal vládnuť neobmedzene a zrovnoprávnil kresťanstvo.	
Ríša získala najväčší územný rozsah.	
Považovaný za najhoršieho cisára.	
Rimania nevedli žiadnu vojnu.	
Výbuch sopky Vezuv zničil v roku 79 mesto Pompeje.	
V roku 395 rozdelil ríšu medzi 2 synov.	
Prvý rímsky cisár.	
Zapálenie Ríma.	
Čelil útokom Markomanov a Kvádov.	
Zastavený úpadok Ríma a dobytie Jeruzalema.	

Pomôcka – Nero, Vespasián, Marcus Aurelius, Octavius Augustus, Commodus, Teodosius, Traján, Konštantín Veľký, Antonius Pius, Titus, Dioklecián, Hadrián,

Vysvetli pojmy.

légia	
testudo	

Rímska kultúra sa v mnohom nechala inšpirovať starovekým Gréckom.

„ Podrobené Grécko sa zmocnilo divého víťaza a vnieslo jemné umenie do roľníckeho Ríma“.

Vplyv gréckeho náboženstva – bohovia podobní gréckym /majú rímske mená/.

Dopíš mená rímskych bohov.

najvyšší boh	
boh morí a oceánov	
bohyňa krásy a lásky	
najvyššia bohyňa	
bohyňa múdrosti	
bohyňa lovu	

Podčiarkni, čo sa nachádzalo v rímskom meste.

Úrady, chrámy, bobová dráha, kúpele, obytné domy, továreň, kiná, obchody, reštaurácie, mestské kasárne, knižnice, futbalové ihrisko, divadlá, akvadukty, viadukty, stoky, hokejový štadión, cesty.

viadukt - most nad údolím, ktorý má oblúky malého rozpätia

Rimania prevzali od Grékov aj architektúru, ale typickým znakom rímskej architektúry bolo stavanie víťazných oblúkov a stĺpov.

Titov oblúk

Vďaka Rimanom poznáme aj rímske číslice.

Kde sa v súčasnosti využívajú rímske číslice?

Poznáš rímske číslice?

Základné znaky rímskych čísel sú :
I(1), V(5), X(10), L(50), C(100), D(500) a
M(1000)

Pokús sa rímskymi číslicami napísať -

a) dnešný dátum

b) dátum svojho narodenia

c) dátum narodenia svojej mamy alebo otca

Vysvetlite pojem res publica.

.....

Vyhľadajte aspoň desať štátov, ktoré majú v názve slovo republika. (Pomôžte si zemepisným atlasom).

Vysvetlite príslovie – „Všetky cesty vedú do Ríma“. V ktorom predmete môžete využiť toto slovné spojenie?

.....
.....

Zistite, ako sa po nemecky a anglicky, prípadne po francúzsky a rusky povie cisár. (pomôžte si internetom).

.....
.....
.....
.....

Ktoré pamiatky v Ríme by si chcel navštíviť?

Prečítaj si zaujímavosti o Koloseu.

Koloseum (po taliansky *Colosseo*) sú ruiny veľkého amfiteátra v strede Ríma. V súčasnosti je to architektonická dominanta Ríma. Koloseum stojí na mieste umelého jazera v záhrade Neronovho Zlatého domu na konci Forum Romanum. Pôvodne slúžil ako amfiteáter a bola to najväčšia budova v Rímskej ríši. V súčasnosti sa z Kolosea zachovali iba asi 2/3 pôvodnej stavby, poškodenie zapríčinili zemetrasenia a rozkrádanie materiálu. Koloseum bolo označované ako ikona starovekého Ríma a rímskej architektúry. Neskôr malo veľa využití ako bývanie, dielňa, pevnosť a svätyňa.

K budove sa viaže slávne proroctvo, ktoré v 8. storočí vyslovil Beda Venerabilis:

Kým stojí Koloseum, bude stáť Rím. Keď padne Koloseum, padne Rím. A keď padne Rím, padne aj svet.

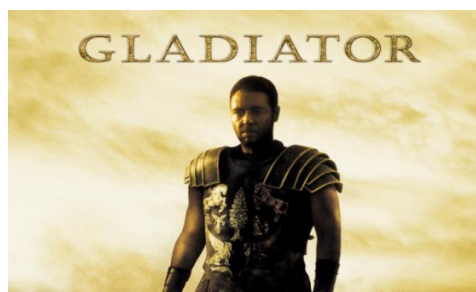
Využívalo sa hlavne na boje gladiátorov, rekonštrukcie slávnych bitiek, popravy a dramatické predstavenia. Hry sa konali až 99 dní v roku. Okrem bojov gladiátorov zahŕňali a tzv. venationes - lov divých zvierat, resp. boj s nimi. Používali sa levy, tigre, medvede, slony, kance, leopardy, pštrosy, žirafy, divé byvoly, krokodíly, hyeny a vlky. Gladiátormi boli väčšinou otroci, v niektorých prípadoch išlo o odsúdených zločincov a vojnových zajatcov, inokedy o dobrovoľníkov, ktorí verili, že budú mať šťastie a prežijú a stanú sa tak slávnymi. Delili sa do skupín podľa výzbroje, ktorú používali a podľa spôsobu vedenia boja. Retiarus mal sieť, trojzubec a dýku, Trákovia prilbicu so širokým okrajom, malý okrúhly štít a dlhý zahnutý nôž zvaný sica. Samniti a Myrmilloni boli viacej vyzbrojení. Ďalší bojovali na koňoch či dvojkoľosových vojnových vozoch. Hoci formálnym pozdravom gladiátorov bolo "buď pozdravený, cisár, na smrť idúci ťa pozdravujú", nie každé kolo osudného zápasu malo tragické následky. Niekedy mohol byť porazený vzhľadom na preukázanú statočnosť ušetrený smrťou. Keď však dravej zveri predhodili vojnových zajatcov a zločincov, vrátane kresťanov, očakávalo sa, že všetci zomrú. Zločincov zabíjali aj inými brutálnymi spôsobmi vrátane toho, že ich obliekli do tuniky napustenej smolou a zapálili. Trojdňový program sa začínal dvomi dňami gladiátorských zápasov a bojov s divokou zverou. Na tretí deň arénu napustili vodou a konala sa naumachia, námorná bitka so skutočnými loďami.

Čo ťa zaujalo?.....

Chcel by si byť gladiátorom?

Akého najznámejšieho gladiátora poznáš?.....

Pozri si film GLADIÁTOR, SPARTAKUS.

Zdroje

KRASNOVSKÝ, Branislav, MIHÁLIKOVÁ, Margita, TONKOVÁ, Mária. 2011. Dejepis pre 6. ročník základnej školy a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom. 1. vyd. Bratislava: SPN, 2011. 95 s. ISBN 978-80-10-01872-7.

<http://www.smithlifescience.com/SSRomeBegginingsRomulusRemus.gif>

<http://beo.sk/images/pt/04-etruskovia-1.jpg>

http://www.planszomania.pl/image/9506_okladka_mala.jpg

http://www.24hod.sk/obrazky_clankov/20070214T154042+0100x/53502.jpg

https://sites.google.com/site/slavneosobnosti/28569_Spartacus.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/19/M_Antonius.jpg/225px-M_Antonius.jpg

http://www.megalithictours.com/images/hadrians_milecastle.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c1/Antoninus_Pius_Glyptothek_Munich_337_cropped.jpg

<http://airborn.webz.cz/img/476.jpg>

http://static.est.hu/kepek/122/film/122817_film_hannibal_roma_remalma_01.jpg

<http://www.podroze.edu.pl/wp-content/uploads/2011/01/koloseum.jpg>

<http://referaty.aktuality.sk/poziar-v-rime/referat-8024>

http://www.mysteria.sk/images/articles/!2011/jesus/jesus_03.jpg

http://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=show_version&id=118774

<http://blog.sme.sk/blog/4542/99868/12m21.jpg>

http://t3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQt_FiSbNW2MmrTEu8nMVMuLyvamQ6Nmr17a7GwXnRJ0cNBPB9joQ

http://media.novinky.cz/857/218574-top_foto1-o61q3.jpg?1357300020

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Koloseum>

http://www.philharmonia.co.uk/assets/images/concerts/500/gladiator_poster_w600.png?width=559&height=385&x1=0&y1=42.5555419921875&x2=300&y2=267.5555419921875&w=300&h=225&credit

